

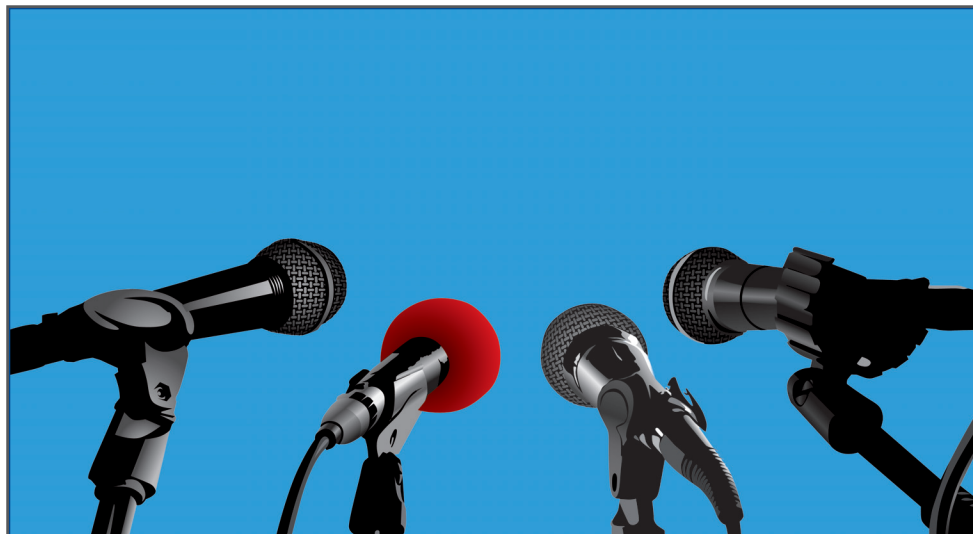
Carta europea de les llengües regionals o minoritàries

Donem la paraula a les llengües regionals i minoritàries

La Carta: Donem la paraula a les llengües regionals i minoritàries

L'ús d'una llengua la fa més forta Parleu-la, no la perdeu!

La Carta europea de les llengües regionals o minoritàries és un tractat singular entre diversos estats que s'han compromès a favor d'un futur respectuós amb les llengües.

El procés d'afebliment de les llengües es pot aturar i fins i tot invertir, com ho han demostrat exemples de molts països en què les generacions més joves aprenen a parlar les llengües utilitzades tradicionalment a les seves famílies i a les seves regions. D'aquesta manera, cultures senceres s'han salvat i avui tornen a ser pròsperes.

Però aquesta no és la situació de totes les llengües europees. El cert és que el nombre de parlants d'algunes llengües va disminuint contínuament. Aquesta tendència, si no s'inverteix, conduirà inevitablement a l'extinció d'algunes llengües en regions on s'han parlat tradicionalment durant segles i on representen una part integrant de la seva identitat regional.

Els països que han subscrit la Carta han decidit fermament salvaguardar i fomentar les llengües que corren el risc d'esdevenir marginals als països on han estat presents tradicionalment.

Ús de la llengua en la vida quotidiana

La Carta fa recomanacions precises sobre com s'han de salvaguardar i fomentar les llengües regionals o minoritàries en la vida quotidiana.

Es demana als estats que proporcionin ensenyament i mitjans de comunicació, com ara premsa, ràdio i televisió, en aquestes llengües, i que també s'incloguin en l'Administració pública.

La Carta fomenta l'ús de les llengües regionals o minoritàries en tots els aspectes de la nostra vida diària, des dels rètols dels carrers fins als serveis sanitaris i les relacions amb les autoritats públiques.

Llengües regionals o minoritàries

La Carta cobreix les llengües que no són la llengua o les llengües parlades per la majoria de la població, encara que el nombre de parlants sigui reduït. Les llengües dels immigrants i els dialectes de la llengua oficial de l'estat no es consideren llengües regionals o minoritàries.

Centrar-se en l'ús de la llengua

Els beneficiaris de la Carta són les llengües pròpiament dites, ja que se'n fomenta l'ús efectiu en totes les esferes de la vida pública i privada.

Els parlants de les llengües regionals o minoritàries desenvolupen un paper fonamental en l'assoliment d'aquest objectiu. Perquè una llengua visqui i es desenvolupi, s'ha d'utilitzar de manera quotidiana i activa.

Contribució a la pau i la comprensió mútua

El respecte a les llengües regionals o minoritàries i el foment del seu ús no entra en conflicte amb les llengües oficials dels estats i la necessitat d'aprendre-les. Ben al contrari, el reconeixement de les llengües regionals o minoritàries i el respecte als seus parlants i la seva cultura contribueix al benestar de la societat.

El respecte a les llengües i les seves cultures serveix per unir un país, no per dividir-lo. És la millor manera, i sovint només l'única, d'integrar persones amb diferents antecedents lingüístics i culturals.

Un marc comú per als estats europeus

La Carta és l'únic instrument internacional vinculant centrat en la protecció de les llengües. Beneficia els estats que la subscriuen i ofereix un marc comú i reconegut internacionalment per a les seves polítiques lingüístiques. També proporciona una rica experiència sobre com es poden potenciar les llengües a la pràctica.

La Carta forma part d'un conjunt de convenis que demostren la preocupació constant del Consell d'Europa per la protecció de les minories nacionals, que inclou la Convenció per a la salvaguarda dels drets humans i les llibertats fonamentals i el Conveni marc per a la protecció de les minories nacionals.

Una plataforma per a la col·laboració entre els estats i les ONG

Les polítiques a favor de les llengües només es poden desenvolupar en col·laboració amb els parlants de les llengües corresponents. Totes les parts es beneficien d'aquesta cooperació mútua. L'èxit de l'aplicació de la Carta depèn de l'estret diàleg entre les autoritats i la societat civil.

El seguiment: una qüestió vital

El seguiment sistemàtic de l'aplicació de la Carta per cada estat garanteix que aquest tractat sigui un instrument dinàmic i que evoluciona. Sovint, el procés de seguiment, ja des de la fase inicial, ha permès a les autoritats ser conscients del potencial o de les mancances de les seves polítiques lingüístiques. A més, ha contribuït a establir unes relacions constructives entre les autoritats i els parlants de les llengües corresponents. D'altra banda, també s'han generat contactes entre grups de llengües diferents.

Un punt de referència

Ja s'han aconseguit moltes millores des de les primeres fases d'aplicació de la Carta. I alguns problemes s'han anat resolent progressivament. La Carta és com un punt de referència creat per ajudar a salvaguardar i fomentar unes bones condicions per a totes les llengües, permetre que prosperin i reforçar la diversitat lingüística d'Europa.

El procés de la Carta

Amb la implicació de tres parts principals:

- el Consell d'Europa

- l'estat

- les ONG i altres representants dels parlants

Un diàleg constructiu

La Carta és un tractat concebut pel Consell d'Europa i és objecte d'un seguiment continu.

Com en el cas de molts convenis del Consell d'Europa, el seguiment es fa en dues etapes. En la primera, l'estat mateix informa sobre el procés d'aplicació de la Carta. En la segona etapa, el seguiment és independent i és dut a terme per un Comitè d'Experts nomenat pels ministres d'Afers Exteriors dels estats membres del Consell d'Europa.

Totes les parts intervenen en el procés de seguiment: representants del Govern, de l'Administració i d'ONG, i altres representants dels parlants de les llengües corresponents. Això proporciona a totes les parts un fòrum per a un diàleg permanent i assigna als parlants de les llengües una posició central en el procés d'aplicació.

Comitè d'Experts

El seguiment sistemàtic de l'aplicació de la Carta per part dels estats el duu a terme el Comitè d'Experts, que examina els informes presentats per cada un dels estats i, basant-se en aquest examen, prepara un informe per al Comitè de Ministres del Consell d'Europa.

Els organismes i les associacions establerts legalment a l'estat corresponent poden acudir al Comitè d'Experts per fer-li notar qüestions relatives als compromisos subscrits per aquell estat.

En la preparació d'aquest informe d'avaluació, representants del Comitè també solen visitar l'estat en qüestió per obtenir més informació de l'Administració responsable i dels representants dels parlants de les llengües corresponents (visites *in situ*). Aquesta pràctica garanteix que el conveni és sempre un instrument dinàmic i que evoluciona.

Comitè de Ministres

El Comitè de Ministres (format pels ministres d'Afers Exteriors dels estats membres del Consell d'Europa), basant-se en l'examen efectuat pel Comitè d'Experts, formula recomanacions als governs dels estats que han subscrit la Carta. Les recomanacions del Comitè d'Experts són l'instrument que té més autoritat del tractat. S'ha constatat que els estats han reaccionat i estan atents a les recomanacions, les quals ja han influït sobre les polítiques de molts d'aquests estats.

Una pràctica transparent

El procés de la Carta és transparent. És important que els coneixements recollits en aquest àmbit es puguin acumular i compartir.

Els informes dels estats (cada tres anys), les avaluacions d'aquests informes fetes pel Comitè d'Experts i les recomanacions del Comitè de Ministres es poden obtenir al web del Consell d'Europa i estan a disposició de tothom qui els vulgui consultar.

L'estat

L'estat signa i ratifica la Carta, i escull els diferents compromisos per a les llengües protegides d'acord amb la part III de la Carta (com a mínim, 35 dels 68 compromisos inclosos).

Dins l'any següent a la ratificació, l'estat presenta el seu primer informe sobre la política adoptada d'acord amb la part II de la Carta i sobre les mesures empreses per aplicar les disposicions de la part III que l'estat hagi acceptat.

Els informes següents es presenten a intervals triennals. Normalment, l'estat prepara l'informe després d'haver consultat els representants dels parlants de les llengües regionals o minoritàries. Aquesta pràctica és molt aconsellable, ja que millora la comprensió mútua i en molts casos condueix a la resolució de certes qüestions

L'estat està obligat a fer públic el seu informe, que també es pot veure al web de la Carta.

El Consell d'Europa pot organitzar seminaris o trobades per ajudar l'estat a preparar la ratificació de la Carta. L'estat mateix també pot organitzar reunions per preparar els seus informes i durant el procés de difondre'ls. Aquests seminaris o trobades també es poden celebrar com una part del procés de difusió del contingut de l'informe d'avaluació emès pel Comitè d'Experts i de les recomanacions formulades pel Comitè de Ministres del Consell d'Europa.

Les ONG i altres representats dels parlants

Es convida les ONG i altres representants de les llengües corresponents a informar en qualsevol moment l'estat i el Consell d'Europa (a través de la Secretaria de la Carta) sobre qüestions relacionades amb l'aplicació de la Carta. També se'ls convida a participar activament en la preparació dels informes que presenta l'estat.

En el procés de seguiment posterior a la presentació de l'informe de l'estat, es consulta les ONG i altres representats dels parlants, els quals també poden tenir iniciatives en aquest procés i informar activament la Secretaria de la Carta sobre temes relacionats amb l'aplicació del tractat.

La Carta resumida

L'estructura de la Carta

Part I

L'abast de la Carta es defineix en la part I.

Part II

En la part II, es formula «l'esperit de la Carta». N'és l'essència el reconeixement de les llengües regionals o minoritàries com una manifestació de riquesa cultural. Les disposicions de la part II s'apliquen a totes les llengües amb presència tradicional a l'estat.

Part III

L'estat designa explícitament quines llengües s'han d'incloure per a l'aplicació de les disposicions més detallades de la part III. Per a cada llengua, l'estat es compromet a aplicar, com a mínim, 35 de les 68 opcions.

Part IV

El seguiment de l'aplicació de la Carta és un component fonamental d'aquest procés. Els mecanismes de seguiment i altres qüestions relacionades amb l'aplicació es defineixen en la part IV.

Part V

L'entrada en vigor de la Carta i les qüestions relatives a la seva adopció i ratificació es defineixen en la part V.

PART II

SET PRINCIPIS APLICABLES A TOTES LES LLENGÜES

La part II de la Carta fa referència a totes les llengües regionals o minoritàries tradicionalment presents en un país, independentment que un estat hagi designat o no la llengua en qüestió per protegir-la en virtut de la part III més detallada. D'acord amb la part II, s'apliquen els principis bàsics següents:

- L'essència de la Carta és el reconeixement de les llengües regionals o minoritàries com **una manifestació de riquesa cultural** i la **necessitat d'una acció resoluda** per fomentar aquestes llengües. Molts estats que han subscrit la Carta salvaguarden i fomenten ara unes llengües que abans ni tan sols eren reconegudes com una part del patrimoni cultural i lingüístic del país.
- La Carta també demana als estats que **respectin l'àrea geogràfica** de les llengües regionals o minoritàries. A la pràctica, aquest principi s'aplica, per exemple, si els estats pretenen canviar les circumscripcions administratives o territorials d'una manera que afecti negativament les llengües regionals o minoritàries.
- Un principi bàsic de la Carta és que les llengües no s'han de relegar únicament a l'àmbit privat. L'ús de les llengües també s'ha de fomentar en la vida pública. Basant-se en aquest principi, les autoritats estatals i locals han desenvolupat nous àmbits d'ús de la llengua en tots els sectors de la **vida pública**, com ara l'ensenyament, l'Administració, els tribunals, els mitjans de comunicació i la vida econòmica.
- L'**ensenyament** en tots els àmbits és essencial per al desenvolupament de qualsevol llengua. La Carta demana als estats que ofereixin formes i mitjans apropiats per a l'ensenyament i l'estudi de totes les seves llengües regionals o minoritàries. D'aquesta manera, en molts casos s'han aconseguit millores a l'hora de proporcionar ensenyament en una llengua o d'aquesta com a matèria, incloses les llengües que no estan protegides per les disposicions més detallades de la part III de la Carta.

- L'esperit de respecte a les llengües de la Carta vol trobar solucions positives i constructives per al desenvolupament de les llengües. Això exigeix el **foment de la comprensió mútua** entre tots els grups lingüístics del país, ja siguin parlants de llengües majoritàries, ja siguin parlants de llengües regionals o minoritàries. La inclusió del respecte, la comprensió i la tolerància envers les llengües és l'essència de la Carta. A més, la Carta també exigeix clarament als estats que prohibeixin totes les formes injustificades de distinció, exclusió, restricció o preferència relatives a l'ús de la llengua.
- El paper dels **mitjans de comunicació de massa** és fonamental per al foment de la comprensió mútua i el respecte als altres i a les seves llengües i cultures. La Carta demana als estats que animin els mitjans de comunicació de massa a perseguir aquest objectiu.
- En molts casos, els parlants de llengües regionals o minoritàries tenen un estat «parent» en el qual també es parla la seva llengua, sovint com a llengua majoritària. La Carta demana als estats que fomentin activament **intercanvis transfronterers**. Això pot fer referència a intercanvis de tipus molt diferents, com ara l'accés als mitjans de comunicació, les relacions culturals o la cooperació per elaborar un programa d'ensenyament d'una llengua.

PART III

ELECCIÓ ENTRE 98 MESURES EN 7 ÀMBITS DE LA VIDA PÚBLICA

La part III de la Carta inclou 68 articles amb un total de 98 mesures adreçades a donar suport a les llengües designades per ser protegides en virtut d'aquesta part. Per a cada llengua, s'han d'aplicar, com a mínim, 35 compromisos d'almenys 6 àmbits de la vida pública. Tanmateix, reflectint l'esperit de la Carta, per a la majoria de llengües, els estats han optat per més del requisit mínim. A la pràctica, això pot significar, per exemple:

Ensenyament

- Els parlants poden escolaritzar els seus fills en centres en què l'ensenyament es fa íntegrament en la seva llengua o, si més no, s'ensenya la seva llengua com a matèria, a tots els nivells rellevants, des de preescolar fins a universitari.
- L'estat ha de proporcionar aquest ensenyament i garantir que els docents tinguin la formació adequada.

Justícia

- Els parlants poden comparèixer davant dels tribunals fent servir la seva pròpia llengua sense despeses addicionals de traducció o intèrprets.
- L'estat ha de vetllar perquè els documents en aquella llengua siguin vàlids davant d'un tribunal.

Autoritats administratives i serveis públics

- Els parlants poden omplir formularis i adreçar-se per escrit a les autoritats en la seva pròpia llengua, i també fer-la servir per als seus propis noms, els noms de llocs i els rètols públics.
- L'estat ha de vetllar perquè les autoritats administratives facin servir les llengües regionals o minoritàries.

Mitjans de comunicació

- Els parlants poden tenir accés a emissores de radio i cadenes de televisió o a programes habituals en la seva llengua oferts pel servei públic o per entitats privades, i també a diaris i obres audiovisuals en la seva llengua minoritària.
- L'estat ha de fomentar les emissions en aquella llengua com a part del servei públic o animar les empreses privades a incloure aquests serveis, i donar suport a la producció d'altres obres audiovisuals amb els mitjans apropiats.

Activitats i serveis culturals

- Els parlants poden tenir accés a un gran nombre d'activitats culturals, biblioteques i obres publicades en la seva llengua; i hi ha d'haver un desenvolupament de la terminologia en la seva llengua.
- L'estat es compromet a fomentar activitats culturals diverses i a donar-los suport econòmic, i també a vetllar per la inclusió de representants de parlants d'aquella llengua en la planificació de les activitats culturals.

Vida econòmica i social

- Els parlants poden emprar la seva llengua quan demanen ajuda i atenció social i sanitària; i cal fomentar l'ús de la llengua en tots els sectors de la vida econòmica.
- L'estat ha de vetllar per eliminar qualsevol restricció sobre l'ús de la llengua al lloc de treball que no sigui clarament justificable per raons pràctiques.

Intercanvis transfronterers

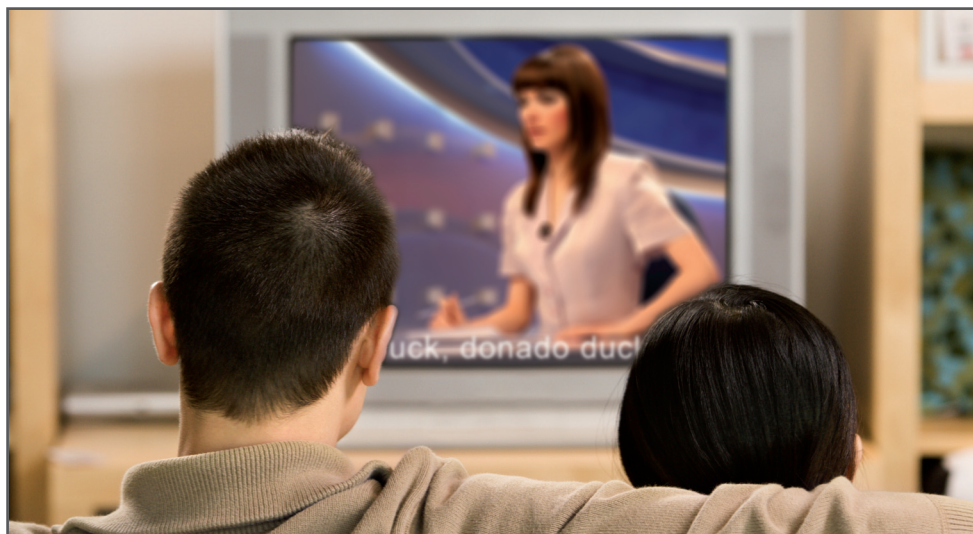
- Els parlants poden tenir accés a emissions de televisió i ràdio transfronterers, i també a activitats culturals conjuntes o altres relacions amb països veïns on es parla la seva llengua.
- L'estat es compromet a donar suport a les activitats transfrontereres, i, si cal, a signar acords amb països veïns per fer-ho.

La Carta pot canviar la vida quotidiana

*En molts sentits,
la Carta afecta la situació
de les llengües regionals o minoritàries
en la vida quotidiana.*

Els parlants hi tenen un paper fonamental

És de summa importància entendre la naturalesa de la Carta com un procés per a la salvaguarda i el foment de les llengües regionals o minoritàries. Amb diferència, l'aspecte més important d'aquest procés és l'ús quotidià de les llengües protegides per aquesta Carta. El futur d'una llengua depèn del seu ús diari en la vida privada i pública, que es basa en les opcions escollides pel que fa a ensenyament, els mitjans de comunicació i les activitats culturals. També depèn de la predisposició a parlar la llengua regional o minoritària, sempre que és possible, a l'Administració i en les relacions amb les autoritats. Sense aquesta contribució quotidiana a la diversitat lingüística d'Europa, altres mesures no tindrien cap sentit.

Aquests són només uns quants exemples dels canvis que la Carta ha aportat a la vida quotidiana de les persones:

- aprenen i parlen la seva llengua a l'escola
- omplen formularis oficials en la seva llengua
- tenen rètols públics i plaques de noms de llocs en la seva llengua
- escolten la ràdio, miren la televisió o llegeixen el diari en la seva llengua
- gaudeixen d'una cultura pròspera en tots els aspectes, amb literatura, teatres, concerts, festivals i obres audiovisuals en la seva llengua i que reflecteixen la seva cultura

La Carta és un procés dut a terme per partícips actius

- dins els estats
- dins les comunitats que parlen les llengües
- a tot Europa

**Amb l'ús, la vostra llengua no es desgasta:
s'enforteix!
Parleu-la, no la perdeu!**

Al web de la Carta trobareu

- la llista d'estats que han signat i han ratificat la Carta
- com aplica cada estat la Carta a cada llengua
- tots els informes periòdics dels estats
- tots els informes d'avaluació fets pel Comitè d'Experts
- les recomanacions donades als estats pel Comitè de Ministres del Consell d'Europa
- enllaços amb altres fonts d'informació i documents sobre la Carta
- instruccions i llistes de verificació per a autoritats i ONG sobre l'aplicació de la Carta i com cal preparar els informes periòdics
- notícies i informació sobre l'aplicació de la Carta
- el text complet de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries, i el seu informe explicatiu

També us podeu adreçar
a la Secretaria per correu electrònic,
carta o telèfon:

**Secretaria de la Carta Europea
de les Llengües Regionals o Minoritàries**

Direcció General IV
Educació, Cultura i Patrimoni, Joventut i Esport

Consell d'Europa
F-67075 Strasbourg Cedex
Tel. (recepció): +33 (0)3 88 41 20 00
A/e: minlang.secretariat@coe.int

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
Secretaria de Política Lingüística

